

โครงการคัดเลือกพันธุ์ไผ่ตง

ผู้วิจัย/ผู้เสนอ: ดร.เรณู ชำเลิศ
ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช
สาขาวิชา: เทคโนโลยีการผลิตพืช
สำนักวิชา: เทคโนโลยีการเกษตร และคณะ

วัตถุประสงค์ : เพื่อคัดเลือกพันธุ์ไผ่ตงลูกผสมที่ได้จากการเพาะเมล็ด เพื่อใช้ทดแทนพันธุ์ไผ่ตงที่ออกดอกและตายลงเกือบทั้งประเทศ และขยายพันธุ์ให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ
การนำไปใช้ประโยชน์ : เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถพัฒนาธุรกิจด้านการผลิตไผ่ตงเพื่อธุรกิจ

ไผ่ตงเป็นไผ่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยสามารถนำมาปลูกได้ทั่วประเทศ แต่มีการปลูกกันแพร่หลายในภาคตะวันออกของไทย โดยเฉพาะในจังหวัดปราจีนบุรีและนครนายก โดยให้ผลผลิตมีรายได้ตั้งแต่ 4,000-13,000 บาท/ไร่/ปี และสามารถส่งออกเป็นมูลค่ากว่าร้อยล้านบาท พันธุ์ไผ่ตงที่ปลูกกันมาก คือ ไผ่ตงเขียว ซึ่งเป็นพันธุ์ให้หน่อเร็วและช่วงให้หน่อในแต่ละปีกว้างกว่าพันธุ์อื่น ๆ

ในช่วงปี 2537-2540 ไผ่ตงเขียวได้ออกดอกและตายลงเป็นจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก บางรายพยายามที่จะเก็บเมล็ดและนำมาเพาะเพื่อใช้ทดแทนต้นเก่า แต่ทำให้ได้ต้นไผ่ตงเขียวที่มีลักษณะแตกต่างกันไปอย่างมาก บางต้นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับต้นเดิมก็รีบทำการขยายพันธุ์เพื่อปลูกทดแทนของเดิมที่ตายลงอย่างไรก็ตามยังไม่สามารถทราบได้ว่าจะใช้พันธุ์ใดดี

จึงได้ร้องขอให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามาดำเนินการเรื่องการจัดหาพันธุ์ที่เหมาะสมให้ ดังนั้นทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีจึงมีความสนใจและเข้ามาดำเนินการในเรื่องนี้

วิธีการศึกษา : ได้เริ่มรวบรวมเมล็ดพันธุ์ไผ่ตงเขียวในจังหวัดปราจีนบุรีมา นำมาเพาะและเลี้ยงดูในโรงเรือนเป็นเวลา 3 เดือน แล้วจึงนำไปปลูกกลางแจ้งในฟาร์มของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ในขณะเดียวกันก็ออกสำรวจหาพันธุ์ไผ่จากสวนต่างๆ ของเกษตรกรเพื่อนำมาปลูกเปรียบเทียบ ศึกษาการเจริญเติบโตและลักษณะการให้หน่อ เพื่อให้ได้พันธุ์ไผ่ตงลักษณะดีและหาวิธีขยายพันธุ์ที่เหมาะสมเพื่อผลิตต้นพันธุ์ออกจำหน่ายให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจต่อไป

ผลการศึกษา : การคัดเลือกพันธุ์ไผ่ตง

จากต้นกล้ากว่า 500 ต้น ที่ได้นำมาเพาะในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และจากการคัดเลือกพันธุ์จากสวนเกษตรกรจำนวนกว่า 3,000 ต้น พบว่าไผ่ตงแต่ละต้นมีความแตกต่างกันไป จึงทำการคัดพันธุ์โดยผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีและเกษตรกรผู้ปลูกเลี้ยง ซึ่งคุ้นเคยกับไผ่ตงเป็นอย่างดี ร่วมกันให้ความเห็น ในที่สุดจึงได้พันธุ์ที่มีลักษณะดีออกมาศึกษาจำนวน 5 พันธุ์ ได้แก่ S-BU-1, S-KA-1, S-85, S-AS-2 และ S-RU-1 ซึ่งในกลุ่มนี้พันธุ์ที่มีลักษณะน่าสนใจที่สุดโดยพิจารณาจากการให้หน่อ 2

รูปที่ 1 ไผ่ตงที่ปลูกในฟาร์ม มทส

พันธุ์คือ S-BU-1 และ S-KA-1 ดังแสดงผลการให้ผลผลิตใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตและการให้หน่อของไผ่ตงพันธุ์ต่าง ๆ

พันธุ์	จำนวนวันตั้งแต่เริ่มงอก-เก็บเกี่ยว	Ø หน่อ	น้ำหนักหน่อ	การให้หน่อต่อเดือน
S-BU-1	10	13.4	1.7	16.1
S-KA-1	8	11.6	1.5	4.0
S-85	16	11.2	1.0	3.6
S-AS-2	14	9.3	0.8	4.2
S-RU-1	16	10.8	1.1	3.3

นอกจากนี้ยังพบว่า ทั้ง 2 พันธุ์ เป็นพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตเร็วเพียง 10 เดือน หลังปลูกจากกิ่งตอนก็สามารถเริ่มให้หน่อแล้ว ในขณะที่ไผ่ตงเขียวต้นเดิมให้ผลผลิตเมื่ออายุ 3 ปี

ในพันธุ์ S-BU-1 ต้นเดิมที่ปลูกอยู่ในสวนของเกษตรกรสามารถเริ่มเก็บเกี่ยวหน่อได้อายุ 18 เดือน มีช่วงการให้หน่อ 4 เดือน ในกอที่มีการตัดหน่อออกบ้างนั้นให้ผลผลิต 22 หน่อ น้ำหนักเฉลี่ยหน่อละ 1.9 กิโลกรัม ในกอที่ตัดหน่อออกเมื่อได้ระยะเก็บเกี่ยวได้จำนวนหน่อรวมถึง 63 หน่อ โดยให้หน่อขนาดเฉลี่ย 1.7 กิโลกรัม หน่อที่ได้มีคุณภาพดี ดังแสดงในตารางที่ 2 พันธุ์ S-KA-1 ให้ผลผลิตเพียง 16 หน่อในช่วงที่ทำการศึกษา โดยมีน้ำหนักหน่อ เฉลี่ย 1.5 กิโลกรัม

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคุณภาพผลผลิต

พันธุ์	ลักษณะเนื้อ*	คะแนนรสชาติ**	% ส่วนที่กินได้
Control***	5.0	4.4	55.92
S-BU-1	4.8	4.6	65.91
S-KA-1	4.9	4.6	52.63
S-85	4.4	3.5	50.23
S-AS-2	4.2	3.2	54.15
S-RU-1	4.9	5.0	58.77

* 1= เลว 5=ดีที่สุด

** 1= เลว 5=ดีที่สุด

*** Control=ไผ่ตงดำ

สรุป

จากต้นกล้าจำนวน 500 ต้นที่เพาะและปลูกในฟาร์มมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีและพันธุ์ไผ่ตงที่คัดจากจำนวนกว่า 3,000 พันธุ์ของเกษตรกร พบว่ามีเพียง 5 พันธุ์ คือ พันธุ์ S-BU-1, S-KA-1, S-85, S-AS-2 และ S-RU-1 เป็นพันธุ์ที่มีแนวโน้มจะให้ผลผลิตดีกว่าพันธุ์อื่น ๆ

รูปที่ 2. การขยายพันธุ์ไผ่ตง โดยวิธีการตอน

เอกสารอ้างอิง

- สมควร แดงรัศมี. (2542). การปลูกหน่อไม้ไผ่ตง. เลิฟแอนด์ลิฟเพรส. กรุงเทพมหานคร. 95 หน้า
 มนาคัย สกุนต์. (2538). ไผ่ตงออกดอกตายต้นทั่วประเทศจะแก้ไขอย่างไร. เคนการเกษตร. 19 (2). 155-161.